

Ik heb slechts één bezwaar tegen deze uitgave, en dat is geheel voor rekening van de uitgever: het boek is op een dergelijk ongelukkige wijze gelijmd, dat na enig lezen en bladeren de pagina's al los gaan. Het moet een uitgever van een boek verboden worden zulk inferieur gelijmde waar op de markt te brengen. Een auteur die aan de inhoud van zijn geschrift alle zorg besteedt, mag erop rekenen dat een uitgever c.q. een binderij op haar beurt voor de uitvoering van het boek ook de nodige zorg heeft. De geïnteresseerde lezer heeft er heus wel een paar gulden extra voor over om een boek dat hij graag wil hebben ook over een jaar nog te kunnen lezen of naslaan zonder dat hij de angst moet koesteren een hoop losse bladen uit de kast te trekken.

A. de Groot

F.H. Kuiper, *Op zoek naar beter bijbels onderwijs*. Editions Rodopi n.v. Amsterdam 1977, 368 blz., f 29,—.

Deze studie (die als proefschrift diende aan de R.U. te Leiden, promotor prof. dr H. Berkhof) beoogt meer zicht te krijgen op het zoeken naar een beter bijbels onderwijs en middels dit onderzoek te analyseren wat de eigenlijke problematiek van bijbels onderricht is.

Dit zoeken wordt geïllustreerd aan de hand van een drietal voorbeelden: het *'Noodig onderricht voor mijne leerlingen'* van Van Koetsveld uit 1839, *'Het Hervormde Kerkeboekje'* van Ten Have uit 1939 én de *'Handleiding voor de Catecheet'* uit 1964. Dit materiaal wordt aan de hand van een didactische analyse nader bekeken.

Voor dit Documentatieblad is van belang het gedeelte dat handelt over ds. C.E. van Koetsveld (1807-1893), blz. 101-151. De manier van katechiseren van Van K. kan model staan voor de protestantse katechese in de eerste helft van de negentiende eeuw en ook wel van daarna, 'het gangbare werkpatroon' (blz. 305). Een hulpmiddel om Van K. 's opvattingen nader te leren kennen is de passage uit *Schetsen uit de Pastorie van Mastland*: 'De katechisatie'. Tevens is er een verkenning van ander negentiende eeuws katechisiemateriaal en wordt de vraag gesteld naar de onderwijsvernieuwing in de negentiende eeuw. De via de *Schetsen* aangeboden stof wordt niet beschouwd als pure fictie, maar exemplarisch voor feitelijke toestanden (blz. 106). Inderdaad kan o.i. dit literaire product beschouwd worden als een bron voor onze kennis van de gang van zaken in de negentiende eeuwse kerk, helaas zijn er echter niet veel van deze teksten en ook zwijgen de meeste andere bronnen over hoe het toeging op de katechisaties. Daarom kan ook deze tekst niet representatief geacht worden, hoogstens als model gelden. Het is intussen interessant te zien hoe een onderwijskundige omgaat met een historische tekst; door de toepassing van het (nader) didactisch schema worden systematisch vragen gesteld naar de werksituatie, de werkvormen, het leermateriaal, de doelstelling en de veranderingen daarin enz. waardoor het beeld nog scherper wordt. Door deze manier van vragen kan ook de kerkhistoricus veel op het spoor komen.

J. v. Gelderen